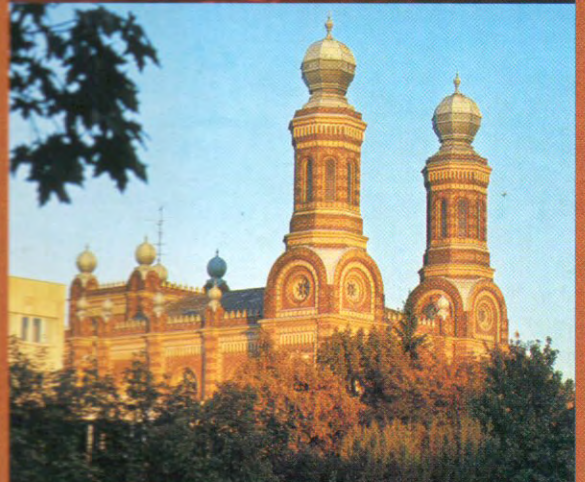

76/03

Szombathely és térsége

láttnivalók

Írta és szerkesztette:
Tourinform Szombathely

Felelős kiadó:
Tourinform Szombathely
Tel.: (94) 514-451
E-mail: szombathely@tourinform.hu

Grafika:
Yellow Design

Nyomda:
Yelcprint

Fotó:
Czika László
Yellow Design

OLADI LAKÓTELEP

DERKOVITS LAKÓTELEP

KÁMON

Rohonci út

24

Szabadidő központ

Erdei Iskola út

23

22

21

20

19

18

17

16

15

14

13

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

FŐ TÉR

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

Krisztus születése után 50 körül Pannónia kelta lakossága már megbékélt a római hódítókkal. Ekkor Claudius császár elrendelte, hogy a Duna-vidéki tartományok határait véglegesen állapítsák meg, a közigazgatást rendezzék, az Apolló istenről elnevezett XV. Legio katonáit szereljék le, és juttassák őket földhöz. A letelepedésre megfelelő, és földművelésre alkalmas földet az Alpok és a Rába folyó között találtak számukra. Várost alapított a császár és a települést az ott folyó patakról Savariának nevezték el. A római város hamar virágzásnak indult és Pannónia tartomány polgári központjává vált. A vidék jelentőségét növelte, hogy már az i. e. első évezred kezdetétől itt haladt át az ismeretlen északot a mediterrán világgal összekötő kereskedelmi útvonal, az úgynevezett Borostyánkő út.

860 körül a város a salzburgi érsek fennhatósága alatt állt, majd a XI. század folyamán a győri püspökség birtokába került. 1578-ban a törökök támadásai elől a vasvári káptalant és a levéltárat a városba telepítették, így vált Szombathely a megye székhelyévé. A város központjában a mai Fő téren tartott szombati heti vásároknak köszönheti Szombathely mai nevét.

Szily János püspöksége idején (1735–1799) Szombathely jelentős barokk terekkel, épületekkel gazdagodott. A püspök építtette a Székesegyházat, a Püspöki Palotát, ekkor épült a mai Megyeháza, és más épületek is, melyek Magyarország legegységesebb barokk terét övezik.

Éhen Gyula polgármestersége alatt Szombathely modern várossá fejlődött, nagyszabású villamosítás indult meg, elkészültek a csatornák, vasútvonalak, utak és házak épültek.

A Szombathelyen sétáló vendég joggal érezheti, hogy két évezred mai örököse. Hiszen barangolása során a római kori Isis szentély és a Romkert több évezredes hangulatot árasztó világából a barokk Berzsenyi téren át a klasszicista, rendhagyó alakú Fő térig juthat.

A nézelődésben megfáradt vándor a számtalan gyönyörű park valamelyikében pihenhet meg egy kis időre, mielőtt újból belevetné magát az alpokaljai város nyüzsgő forgatagába. Szombathely nagy hangsúlyt fordít a parkok és zöldövezetek gondozására, virágosítására; zöld felületeinek nagysága 160 hektár. Méltán aposztrofálják tehát Szombathelyt „Zöld város”-ként. Jelentős területűek történelmi parkjai (Brenner, Gayer, Szent István, Ezredévi, Pelikán parkok) és nevezetes fasorai, melyek nagymértékben hozzájárulnak a változatos, ugyanakkor harmonikus városkép megteremtéséhez.

A város építészeti emlékei mellett kiemelendők nagyrendezvényei is, melyek az egész év folyamán tartalmas, igényes elfoglaltságot nyújtanak.

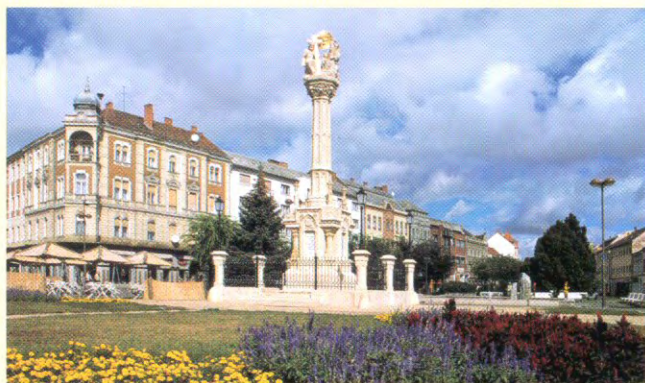

A történelmi belváros szerkezetében máig őrzi középkori formáját. A Fő tér, korábban piactér adott helyet több évszázadon keresztül a szombathelyi heti és országos vásároknak. Innen is kapta nevét a település: Szombathelyen szombaton tartották a heti vásárokat. A közkedvelt teret számos műemlék épület ékesíti (pl. a híres színésznő Márkus Emília és az egykori igazságügy-miniszter Horváth Boldizsár lakóháza, de itt található meg Joyce kedvenc regényhőse, Leopold Bloom szülőházát is). 2000-ben helyezték át a Fő térre az egykor a pestisjárvány emlékére állított neogótikus Szentháromság-szobrot, melyen a város nyitott kapukat ábrázoló címere látható. Érdemes betérni az OTP bankfiókjába is, ahol az üvegpád alatt az egykori Savaria római korból származó maradványai tekinthetők meg.

Fő tér 1

2000-ben helyezték át a Fő térre az egykor a pestisjárvány emlékére állított neogótikus Szentháromság-szobrot, melyen a város nyitott kapukat ábrázoló címere látható. Érdemes betérni az OTP bankfiókjába is, ahol az üvegpád alatt az egykori Savaria római korból származó maradványai tekinthetők meg.

Művészetek Háza Pincegaléria 2

Tematikus időszaki kiállítások kortárs képző-, ipar- és fotóművészetekből.

Szombathely, Fő tér 10., Tel.: (94) 509-641

Nyitva tartás: h-p: 10.00–17.00, Belépő: 100,- Ft (0,40 €)

1796-ban Hefele Menyhért tervei alapján készült el a késő barokk, klasszicista vonásokat is tükröző épület. Előtte látható Szily János – az első szombathelyi püspök – ülőszobra.

Eölbéi-ház 3

A Templom téri barokk épületegyüttes 1780-ban elkészült darabja a

Papi Szeminárium 4

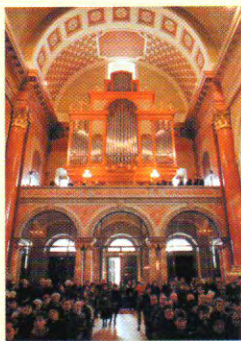
Szeminárium, mely 1790-ben kezdte meg működését. Előtte itt működött a város első nyomdája, ahol Mikes Kelemen leveleit első ízben nyomtatták ki Magyarországon. Az épület emeletén található az Egyházmegyei Könyvtár. A díszes termekben ma 70 000 kötetet őriznek. A gyűjtemény kiemelkedő darabjai a középkori kódexek és különleges ősnymtatványok.

5 Szombathelyi Püspöki Levéltár

Szombathely, Berzsényi D. tér 3.
Tel.: (94) 312-056/16
Nyitva tartás: h-p: 9.00-12.00
Belépő: nincs, csak kutatással!

6 Székesegyház

Szily János püspök építtette a lebontott vártemplom és várpalota helyén, római maradványokon Magyarország harmadik legnagyobb templomát, amely Hefele Menyhért fő műve. Alaprajza latin kereszt alakú, megnyújtott szentélyrésszel, rövid kereszthajószárnyakkal. Itt ismételte meg Kunc Adolf és Eötvös Loránd a Föld forgását bizonyító ingakísérletet. A II. világháborúban a várost ért bombatámadás során a Székesegyház súlyosan megsérült, a csodálatos mennyezeti freskóknak és oltárképeknek csak csekély hányadát sikerült megmenteni. A Székesegyház szakaszos restaurálása napjainkban is tart.

7 Járdányi Paulovics István Romkert

Savaria maradványainak legnagyobb egybefüggő részletét a Romkert tárja a látogatók elé.

A Romkertben végzett ásatások során 1-4. századi és középkori épületmaradványok kerültek a felszínre: császári palota, közfürdő, vámház, Mercurius-szentély, továbbá műhelyek, fazekaskemencék, római útmaradványok, mozaikfelületek és vár. Legértékesebb része a palotakomplexum. Hatalmas csarnokát egykor mozaikpadló takarta, mely mai töredékes állapotában is Pannónia legnagyobb egybefüggő mozaikfelülete. A 2001-ben megnyílt új állandó kiállítás az egykori fazekasnegyedből és Savaria territóriumán előkerült fontosabb leleteket mutatja be.

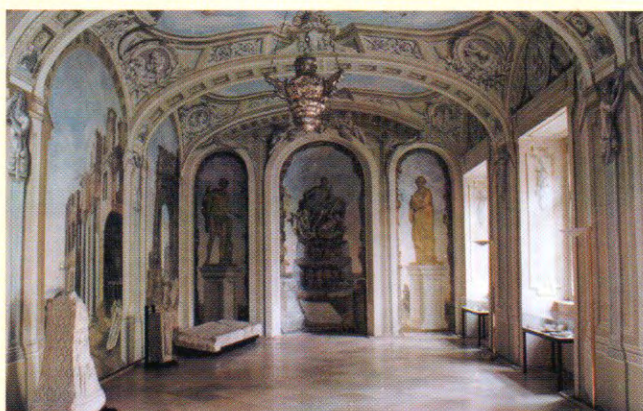
Szombathely, Mindszenty József tér 1., Tel.: (94) 313-369
Nyitva tartás: márc. 1.-nov. 30. k-szo: 9.00-17.00, v-h: zárva
Belépő: felnőtt: 300,- Ft (1,20 €), diák, nyugdíjas: 150,- Ft (0,60 €), családi jegy (min. 2 felnőtt, 2 gyerek): 600,- Ft (2,40 €), csoportkedvezmény diákoknak (15 fő felett): 50%, magyar nyelvű tárlatvezetés (csak bejelentkezés alapján) 1 000,- Ft (4 €), idegen nyelvű tárlatvezetés (csak bejelentkezés alapján) 4 000,- Ft (16 €)

Szombathely legszebb késő barokk palotája a XVIII. század végén épült Hefele Menyhért tervei alapján, az egykori középkori vártemplom közelében. A földszinti boltozott kocsibejáróból díszes lépcsőház vezet a palota legszebb termébe, melynek belső terét Anton Maulbertsch falképei és mennyezetfreskói díszítik. 1991-ben II. János Pál pápa a palota erkélyéről mondott áldást a hívőkre. A Püspöki Palota általában nem látogatható.

Püspöki Palota 8

A Püspöki Palota földszintjén látogatható a Sala Terrena, hazánk első múzeuma, ahol az egykori középkori várban, majd Szily János püspök által gyűjtött római korból származó feliratos kövek láthatók; a követ valaha Mátyás király is megcsodálta. A terem falait Dorffmaister Savaria antik emlékeit megörökítő freskói díszítik.

Sala Terrena 9

Szombathely, Mindszenty József tér 1., Tel.: (94) 312-056
Nyitva tartás: egész évben: h: zárva, k-p: 9.30-15.30, szo: 9.30-11.30
Vasár- és ünnepnap: csak bejelentésre
Belépő: felnőtt: 200,- Ft (0,80 €), diák, katona, nyugdíjas: 100,- Ft (0,40 €), 65 év felettieknek, rokkantaknak, mozgássérülteknek: ingyenes. Idegenvezetés – igény szerint.

Megyei Művelődési Központ Médium Galéria 10

A galéria csak időszakos kiállításokat mutat be a kortárs képző- és iparművészet, fotóművészet, népi kézművesség témáiban. Szombathely, Ady tér 5., Tel.: (94) 312-535
Nyitva tartás: h-p: 8.00-18.00, nagy érdeklődés esetén: szo-v: 10.00-12.00 és 14.00-18.00, Belépő: felnőtt: 50,- Ft (0,20 €), gyermek és csoportos: 30,- Ft (0,10 €) Tárlatvezetés hétköznap, egyeztetés esetén – a kiállítástól függően – csoportoknak ingyenes.

11 Smidt Múzeum

A ház a középkori vár délkeleti bástyájára épült. Ezekre támaszkodnak a pince, illetve az alagsor boltívei. A múzeum alapítója dr. Smidt Lajos kórházigazgató főorvos volt, aki magángyűjteményét Szombathelynek és a megyének ajándékozta 1968-ban.

Állandó kiállítás: Vas megyei régészeti leletek; Hadtörténeti gyűjtemény (1848–49., I. és II. világháború; 1956., Kard- és szablyagyűjtemény a Monarchiából.); Pénz- és érmegyűjtemény; Orvostörténeti kiállítás; Üvegművészeti kiállítás; Antik és ritka könyvek (XVI–XVIII. sz.) kiállítása; Barokk, empire és biedermeier lakberendezési gyűjtemény; (bútorok, porcelánok, ötvösmunkák, festmények, órák, viselettörténeti kiállítással)

Szombathely, Hollán E. u. 2., Tel.: (94) 311-038

Nyitva tartás: január 8.–február 28. k–p: 10.00–17.00, szo–v: csak bejelentésre, március 1. – december 20: k–v: 10.00–17.00 h: előzetes egyeztetés alapján

Belépő: felnőtt: 300,- Ft (1,20 €), diák, nyugdíjas: 150,- Ft (0,60 €), családi jegy (min. 2 felnőtt, 2 gyerek): 600,- Ft (2,40 €), csoportkedvezmény diákoknak (15 fő felett): 50%

12 Megyeháza

A barokk stílusú épületet 1775–79 között emelték, mai homlokzatát Hauszmann Alajos tervezte. Ma itt működnek a Megyei Közgyűlés hivatalai.

13 Savaria Tourist Galéria

Tematikus időszaki kiállítások kortárs képző-, ipar- és fotóművészetekből.

Szombathely, Berzsényi D. tér 2., Tel.: (94) 511-445

Nyitva tartás: h–p: 8.30–16.30, szo: 8.30–12.00

Belépő: nincs

14 Isis Galéria

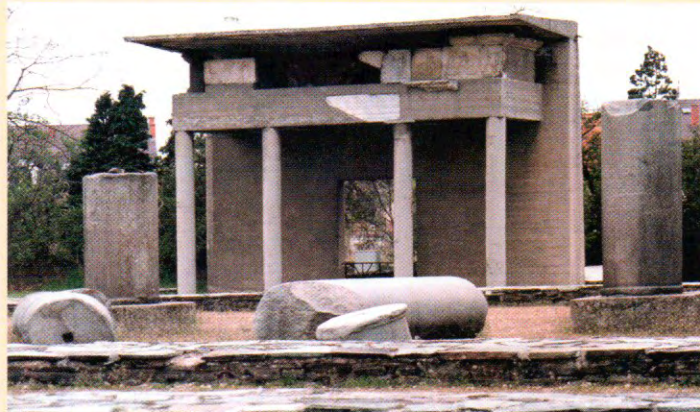
Neves kortárs művészek alkotásainak bemutatása és értékesítése.

Az anyag folyamatosan cserélődik.

Szombathely, Kossuth L. u. 19., Tel.: (94) 329-498

Nyitva tartás: h–p: 9.00–17.30, szo: 10.00–12.30

Szombathely tán legismertebb ókori építészeti emléke az Isis istennő tiszteletére épült szentély, melynek régészeti kutatása, restaurálása jelenleg folyamatban van. Az Iseum a munkálatok alatt nem látogatható. Tájékoztatás a (94) 500-720-as telefonszámon.

Iseum 15

Az 1985-ben megnyílt Szombathelyi Képtár országos gyűjtőkörű múzeum, évente 15-20 időszaki kiállítást rendez. Törzsgyűjteményében régebbi (XVII–XIX. sz.-i) darabokat is őriz, de a művek többsége XX. sz.-i magyar művészekhez kötődik. Sok kép származik a 80-as évek új festészeti hullámából, de jelenleg a gyűjtés elsősorban a fiatal művészek munkáira irányul. A Képtár

Szombathelyi Képtár 16

tulajdonát képezi a kortárs textilgyűjtemény, amelynek 2500 darabból álló anyaga főként a már 1970 óta Szombathelyhez kötődő textilbiennálék nyomán került a múzeumba.

Állandó kiállítás: Válogatás a Szombathelyi Képtár XX. századi gyűjteményéből. A gyűjteményben fő hangsúlyt kapott az 1960–70-es évek neoavantgarde generációja, a konceptualizmus képviselői, és a 90-es évek fiatal képzőművészeinek bemutatása. A gyűjteményből kiállításra kerültek az 1920–30-as évekből Derkovits Gyula, Dési Huber István, Veszelszky Béla, Kassák Lajos és Ámos Imre művei.

Szombathely, Rákóczi F. u. 12., Tel.: (94) 508-800

Nyitva tartás: k és cs–v: 10.00–17.00, sze: 10.00–19.00, h: zárva
Képzőművészeti Szakkönyvtár: sze–cs: 10.00–17.00

Belépő: felnőtt: 300,- Ft (1,20 €), diák: 150,- Ft (0,60 €)

Ludwig Schöne tervezte keleti és romantikus elemek felhasználásával az egykori zsidó-templomot, mely 1975 óta hangversenyteremként működik. Mellette a II. világháborúban elhurcolt zsidók emlékműve látható.

Zsinagóga 17

18 Szent Erzsébet-templom

1360-ban az itáliai Szienai János ferences rendtársai-

val együtt építette fel gótikus stílusban az alapfalaiiban még ma is meglévő csarnoktemplomot. Előtte a középkorban Remete Szent Antal tiszteletére emelt kórháztemplom állt itt, mellette ispotállyal. Az 1630-as években barokk stílusban építették át a

templom hajóját, a szentély azonban megmaradt eredeti stílusában, mely napjainkig a város kiemelt gótikus emléke. Egyik mellékoltárán látható a fallal körülvett város legrégebbi képe is. Barokk berendezéséből említésre méltóak az oltárok és a szószék.

19 Szent Márton-templom

A hagyomány szerint a Szent szülőháza fölé épített templom

valójában a Kárpát-medence egyetlen, a IV. század óta folyamatosan használt kultuszépülete. Az egykori temetőkápolna helyén már a IX. században templomot emeltek. A szentély román kori és gótikus részleteket őriz. Az épület jelenlegi barokk formáját 1668–72 között nyerte el. A templom előtti kúton áll Rumi Rajki István szobra – Szent Márton megkereszteli édesanyját – emlékeztetve a város és leghíresebb szülöttjének kapcsolatára.

20 Savaria Múzeum

Állandó kiállítások: „Tájak, korok, települések” – A kiállítás a Nyugat-Dunántúl föld- és élettörténetét mutatja be a séi őskőkori falu, a bronzkori Velem-szentvidi város és a római Savaria településeit kiemelve.

A díszteremben láthatók a jáki apostolszobrok – a késő román művészet legszebb magyarországi példái. Kőtár: Az alsorsói Lapidarium legjelentősebb emlékei a capitolumi triász szobortorzói, a fogadalmi oltárok, pogány és ókeresztény sírkövek.

Szombathely, Kisfaludy S. u. 9., Tel.: (94) 500-720

Nyitva tartás: április 15.–október 15. k-p: 10.00–17.00, szo-v: 10.00–16.00, január 1.–április 14., október 16.–december 20. k-p 10.00–17.00, szo-v: zárva

Belépő: felnőtt: 400,- Ft (1,60 €), diák, nyugdíjas: 200,- Ft (0,80 €), családi jegy (min. 2 felnőtt, 2 gyerek): 800,- Ft (3,20 €) csoportkedvezmény diákoknak (15 fő felett): 50%

Magyar nyelvű tárlatvezetés (csak bejelentkezés alapján) 1 000,- Ft (4 €), idegen nyelvű tárlatvezetés (csak bejelentkezés alapján) 4 000,- Ft (16 €)

Savaria, mai városunk elődje saját vízvezeték- és csatorna-

Északi Vízmű kiállítás 21

hálózattal rendelkezett már az ókorban. A rómaiak a Kőszegi-hegység forrásainak vizét 20-25 km hosszúságú agyagvezetékeken, illetve falazott csatornákon szállították Savaria polgárainak. Az Északi Vízmű épületében a szombathelyi vízmű 100 éves fejlődését bemutató kiállításon túl a gyűjtőkút működése, és a kutak vizét vezető járható betonlagút is megtekinthető.

Szombathely, Váci M. u. 30/a, Tel.: (94) 516-272

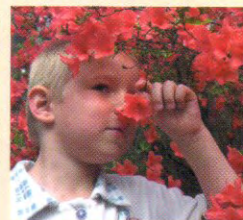
Nyitva tartás: h-p: 8.00–15.30 – előzetes bejelentés alapján

Belépő: nincs

Erdészeti Tudományos Intézet Kámoni Arborétuma 22

A Gyöngyös-patak partján fekvő 27 hektáros botanikus kertben a mérsékelt és hideg égöv fa- és cserjefajai láthatók.

A gyűjtő- és megőrző tevékenység mellett az arborétum az erdészeti növénynevelés egyik kutatóbázisa. A kert az év minden szakaszában tartogat látóvalókat, de legkedveltebb látogatási ideje a május, a rododendronok virágzási ideje.

Szombathely, Szent Imre herceg u. 102., Tel.: (94) 311-352

Nyitva tartás: április 1.–október 15. h-p: 8.00–18.00, szo-v: 9.00–18.00, október 16.–március 31. h-p: 8.00–16.00 szo-v: 8.00–16.00

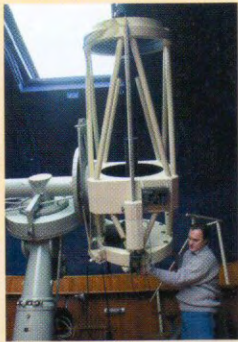
Belépő: felnőtt: 200,- Ft (0,80 €), diák, nyugdíjas: 150,- Ft (0,60 €)

Acsád

23 ELTE Gothard Asztrofizikai Obszervatóriuma

Európa egyetlen tematikus csillagászati szakgyűjteménye. A századforduló (XIX–XX. század) tudományos műhelyében végzett európai színvonalú asztrofizikai kutatások eszközeit és eredményeit korunk legújabb csillagászati fedezéseinek multimédiás szemléltetésével együtt tárja a látogatók elé.

A kiállítás témái:
Gothard Jenő műszerei, technikatörténeti emlékek.

A Herényi Asztrofizikai Obszervatórium csillagászati tevékenységének eredményei.

Alapvető csillagászati ismeretek szemléltetése, bemutatása – interaktív formában.

Szombathely, Szent Imre herceg u. 112., Tel.: (94) 522-870

Nyitva tartás h–p: 9.00–16.00

Belépő: felnőtt: 300,- Ft (1,20 €)

diák, nyugdíjas: 150,- Ft (0,60 €),

családi jegy (min. 2 felnőtt, 2 gyerek): 600,- Ft (2,40 €)

Idegenvezetés magyar, angol, német, orosz nyelven, csoportoknak esti vezetés is!

24 Vasi Múzeumfaló

A Vasi Múzeumfaló a megye elmúlt két évszázadának paraszti életformáját, a népi építészeti kultúrát mutatja be. A skanzen 1973-as megnyitása óta 27 településről 43 építményt sikerült átmenteni és újból felépíteni. Őshonos magyar háziállatfajták betelepítése, az itt létrehozott etnobotanikai kert növényvilága, és a rendszerességgel szervezett hagyományőrző programok teszik teljesé, élő és eleven színterekké a múzeumfaló portáit.

Szombathely, Árpád u. 30., Tel.: (94) 311-004

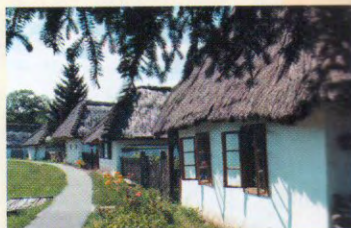
Nyitva: április 1.–november 10. k–v: 9.00–17.00, h: zárva

Belépő: felnőtt: 400,- Ft (1,60 €), diák, nyugdíjas: 200,- Ft (0,80 €),

családi jegy (min. 2 felnőtt, 2 gyerek): 800,- Ft (3,20 €), csoportkedvezmény diákoknak (15 fő felett): 50%

Magyar nyelvű tárlatvezetés: (csak bejelentkezés alapján) 1.000,- Ft (4 €), idegen nyelvű tárlatvezetés: (csak bejelentkezés alapján) 4.000,- Ft (16 €)

Magyar nyelvű tárlatvezetés: (csak bejelentkezés alapján) 1.000,- Ft (4 €), idegen nyelvű tárlatvezetés: (csak bejelentkezés alapján) 4.000,- Ft (16 €)

A Szegedy-család kastélya 25

Acsád legismertebb műemléke, melyet 1790 körül barokk stílusban építettek. Jelenlegi klasszicista formáját 1824-ben nyerte el, amikor Szegedy Ferenc átépítette a kastélyt. Az épület, melynek dísztermében ornamentális mennyezetfreskók találhatók, valamint a kastélyparkhoz tartozó híres platánsor műemléki védettségű.

Acsád határában ideális kirándulóhely az Ablánc-malom és környéke, mely egy elpusztult faló emlékét őrzi.

Ablánc-malom 26

Balogunyom

A mindenszentek tiszteletére szentelt római katolikus templomot román stílusban építettek. Megmaradt szentélye és lőrésablakai a XIII. századból valók. A XV. században gótikus stílusban átépítették, erre a csúcsíves déli ajtó, a sekrestyeajtó és szentségtartó emlékeztet. A XVIII. században barokk, a XIX. században klasszicista stílusban bővítették. Berendezése egységes, művészi barokk munka – freskómaradványai szintén említésre méltók.

Római katolikus templom 27

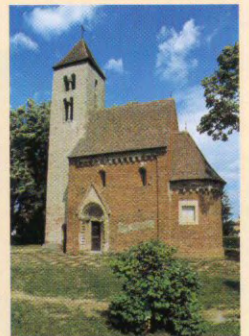

Csempeszkopács

A csempeszkopácsi Szent Mihály-templom a XIII. századi

Szent Mihály-templom 28

falusi építészet kiemelkedő emléke. A templomhajó és a szentély 1250 körül készült. Ez volt az első építési periódus, a torony később épült a templomtesthez. Téglából épült falazatában római kori téglák és sírkőtöredékek kerültek napvilágra, tanúsítva, hogy már a rómaiak idejében is állt itt valamilyen építmény. A templom román kori állapota rekonstruálható: hajója, és félköríves záródású szentélye ma is alapvetően a XIII. század közepén kialakult állapotnak felel meg. Rangos tárgyi emlékei a barokk korból származnak: az oltárkép és fából készült kerete – csúcsán Szent Mihály szobrával. A Szentháromságot ábrázoló oltárképét Dorffmaister István festette.

Csempeszkopács, Árpád tér, Tel.: (94) 379-678

Nyitva tartás: napközben folyamatosan a kulcsok elkérésével
Kulcsok elkérhetők: Sümeghi József Csempeszkopács,
Rákóczi F. u. 21. Tel.: (94) 379-678

Belépő: nincs, önkéntes adományokat elfogadnak. Magyar nyelvű idegenvezetés kérhető Pungor Zoltán múzeumvezetőtől.

29 Helytörténeti Múzeum

A mai helytörténeti múzeum épülete annak a kastélynak a megmaradt része, amelyet Csempezházi Balogh Bertalan építtetett a XVI. század harmadik negyedében késő reneszánsz kúriaként.

Állandó kiállítások: Csempezházi építészetének és szobrászatának ezer éve: sírkövek, töredékek a X–XIX. századból. Csempezházi román kori temploma, a Balogh-Sarlay kiskastély, plébánia és iskolaház a XVII. századból. Csempezházi hely- és iskolatörténete: oklevelek, iratok, pecsétek, falutörvény 1642-ből, térképmásolatok, fényképek. Csempezházi és környékének néprajza: bútorok, viseletek, a paraszti gazdálkodás eszközei, a szőlőfeldolgozás eszközkészlete. Kovács, bognár és szabó kisipar: szerszámok, félkész és kész kisipari tárgyak.

Károly Antal-emlékszoba: Csempezházi Ybl-díjas építész-szüleitőjének élete és munkássága.

A XIX–XX. század liturgiájának miseruhái.

Csempezházi, Balogh-Sarlay kiskastély, Hunyadi J. u. 22.
Tel.: (94) 379-001

Nyitva tartás: k-szo: 14.00–17.00, k-cs: ügyeleti nyitva tartás

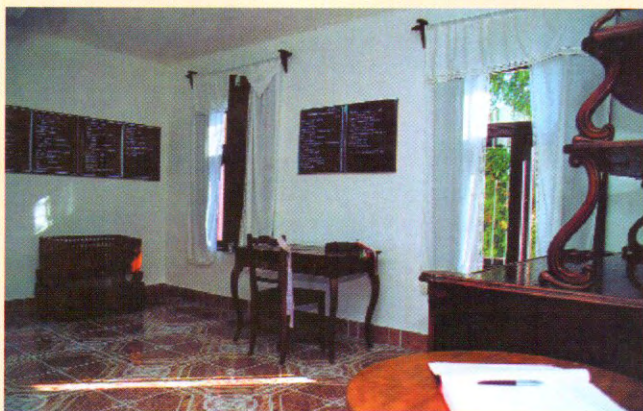
Belépő: felnőtt: 100,- Ft (0,40 €)

diák, nyugdíjas: 50,- Ft (0,20 €), gyermek: 20,- Ft (0,10 €)

C s ö n g e**30 Weöres Sándor-emlékház**

Weöres Sándor úrilaka és szülőháza. A kúriát Budakeszi Weöres Sándor földbirtokos 1878-ban építtette.

Állandó kiállítás: Weöres Sándor írásainak fotói, életútja képekben.

9513 Csöngé, Rába u. 11., Tel.: (95) 395-001

Nyitva tartás: h-p.: 8.00–16.00, munkaszüneti napokon előzetes egyeztetés alapján, az önkormányzat telefonszámán.

Belépő: nincs. Megbízott: Göitl Andrásné (95) 395-022

D o z m a t**Szent György-templom 31**

A település középkori eredetű plébániatemplomának

falaiban több római sírkövet találtak, melyek a település római eredetét valószínűsítik. Ezt bizonyítja az is, hogy a templom a római villaépítésben kedvelt tájolás szerint kissé eltér a K-Ny iránytól. Az épület az 1600-as években pusztulásnak indult, míg nem 1707-ben barokk stílusban átépítették, s ezt a képet mutatja ma is.

F e l s ő c s a t á r**Vasfüggöny-emlékhely 32**

Felsőcsatár területe egykor a határsáv-övezetbe tartozott, így az elzártság hosszú éveken keresztül hozzá tartozott a falu életéhez. A vasfüggöny-emlékhely 1948–1989 közötti időszakra terjedően mutatja be az egykori vasfüggöny kicsinyített másolatát, az eredeti építményekből származó drótokkal, oszlopokkal és az egykori határsávból származó relikviákkal.

Felsőcsatár–Szőlőhegy, Sándor borozó, Tel.: (94) 351-415

Nyitva: április 1.–október 31.: h-v: 10.00–20.00. Belépő: nincs

G e n c s a p á t i**Apponyi-kastély 33**

A települést 1950-ben Nagygyöngös és Gyöngyösapáti egyesítésével hozták

létre. A községben álló kastély eredetileg a Nákó-, Bertha-, majd később a Széchenyi-család tulajdona volt. A XIX. század végén Apponyi Albert vette meg, és eklektikus stílusban alakította át. A kastély parkjának – mely 1980 óta természetvédelmi terület – kialakítása a XIX. század elejére tehető, amikor a kastély is épült. A kertben található 300-400 éves tölgyek közt található Vak Bottyán tölgye, de megemlíthető, mint az első hazai rododendron-telepítés helyszíne is.

H e g y f a l u**Széchenyi-kastély 34**

A barokk, XVII. századi eredetű kastélyt utólag 1815-ben építették át,

klasszicista stílusban. A bejárat feletti timpanonban a füzérdísz egy töredékes címet keretez. A XX. században a kastélyt modern stílusban bővítették; ma tudószanatórium működik benne.

35 Juár Képes-levelezőlap Múzeum

A gyűjtő – Juhász Árpád – 31 év alatt szerzett képeslapgyűjteménye.

Állandó kiállítás: Hegyfalu és környéke

Időszaki kiállítás: Nyugat-Pannon Régió helységei, Újszövetség, Jézus élete, Vasút a Nagyvilágban, Évfordulók – események, A magyarság ezer éve

9631 Hegyfalu, Kossuth Lajos u. 17-19., Tel.: (20) 463-9490

Nyitva tartás: h-v: 8.00–20.00, tanszünetek alatt: h-p: 9.00–15.00

Belépő: nincs. Telefonon előre egyeztetni javasolt.

36 Szent Kereszt-templom

A középkori boltozott szentélyű templomot 1745-ben

restaurálták, mai alakját 1815-ben történt klasszicista stílusú átalakítása során nyerte el. A nagyméretű templombelső berendezése klasszicista, a főoltár és a szószék egyaránt az építést követő időkben készült.

Ikervár**37 Az ország első vízierőműve**

A Fejér-kódex szerint Ikervárnál a Rába jobb

és bal partján egy-egy vár állott, melyek a folyót és környékét vigyázták – innen ered a helység elnevezése. A falu határában épült és ma is működik az ország első vízierőműve.

38 Batthyány-kastély

A település legjelentősebb látnivalója az Ybl Miklós által tervezett neoreneszansz Batthyány-kastély.

A kastélyt körülvevő műemléki védelem alatt álló történelmi kert a múlt században jóval nagyobb kiterjedésű volt, de növényvilága ma is rendkívül gazdag.

Ják**Jáki templom és a Szent Jakab-kápolna 39**

A község Európa-hírű műemléke a XIII. században a település centrumában, egy kiemelkedő dombon, késő román stílusban épült Szent György-templom. A világi alapítású nemzetségi templomok legjelentősebb képviselőjét 1256-ban szentelte fel Omodé győri püspök. A templom két tornya közötti oromzat alatt látható a templom legdíszesebb része, a bélétes főkapu. Felette fülkékben Krisztus és a 12 apostol szobra áll.

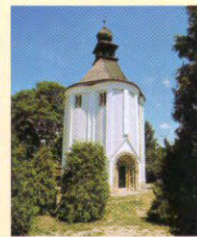

lombok legjelentősebb képviselőjét 1256-ban szentelte fel Omodé győri püspök. A templom két tornya közötti oromzat alatt látható a templom legdíszesebb része, a bélétes főkapu. Felette fülkékben Krisztus és a 12 apostol szobra áll.

A templom pompáját a festészet remekei is emelték, de ebből ma már csak a főszentélyben és a déli toronyaljban maradtak meg falképek, freskótöredékek, melyeket Mauro Pelliccio, világhírű olasz mester állított helyre 1938-ban. A templom déli oldalához épített kolostort és a dombot is egykoron fal vette körül, ez ma már csak részleteiben látható.

A Szent Jakab-kápolna a román korban, 1260 körül épült, s mai alakját a XVIII. századi renoválás után nyerte el. A négykaréjos alaprajzú, kettős kápolna román ikerablakain kívül a három barokk oltár érdemel figyelmet. A kápolna a középkorban a község plébániatemplomaként szolgált. A templom mögött az egykori apáti házban a műemléki hivatal felújítását követően 2002. tavaszától új kiállítótér látogatható, ahol a templom és a település körüli ásatások során feltárt leletek tekinthetők meg.

9798 Ják, Szabadnép u. 27., Tel.: (94) 356-217

Nyitva tartás: május 1.–augusztus 31. h-v: 8.00–17.00

szeptember 1.–július 31. h-v: 9.00–17.00, ettől eltérő időpontban csak bejelentés alapján

Belépő: felnőtt: 200,- Ft, (0,80 €) diák, nyugdíjas: 100,- Ft (0,40 €) kérésre idegenvezetés kérhető a (94)356-217-es telefonszámon, idegenvezetés 500,- Ft (2 €)

Az őszi-téli időszakban az iroda nem üzemel.

Jelentkezés: Rátkai László tiszteletes úrnál: (94) 356-014

K á m

40 Jeli Arborétum

A Kám mellett található Jeli Arborétum a rododendronok virágzásakor, májusban és júniusban a legpompásabb. Az Ambrózy Migazzi István által alapított híres gyűjteményeskert gondos kialakításának köszönhetően jött létre az örökzöld-, főleg rododendron-gyűjtemény. Külön érdekessége, hogy a telepítések egy részét világreszenként, növényföldrajzilag ültették össze. A kert közelében alussza örök álmát az alapító.

Kám, Tel.: (94) 572-060

Nyitva: április 1–30. szo–v: 8.00–17.00, május 1.–június 30. h–v: 8.00–17.00, július 1.–szeptember 30. szo–v: 8.00–17.00
Belépő: felnőtt: 200 Ft (0,80 €), diák, nyugdíjas: 150 Ft (0,60 €)

N á r a i

41 Eörssy-kastély

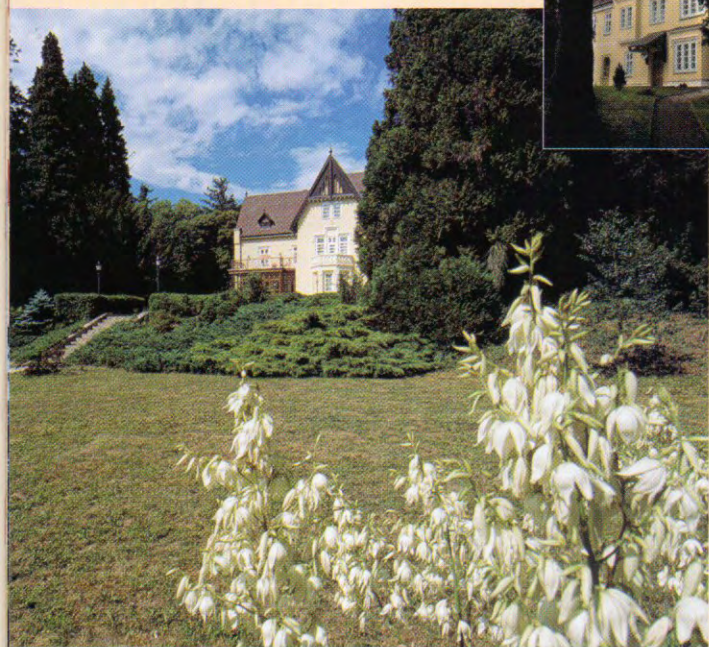
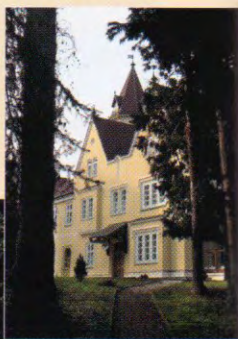
A település egyik érdekessége a természetvédelem alatt álló sárgalliom-termőhely. Az Eörssy-kastélyban kialakított lovasfogadó a környék egyik jól ismert célpontja, főleg a lovaglást kedvelő vendégek körében.

S z e l e s t e

42 Szelestei Arborétum

Szeleste 1247-ben említi először okirat. A település ősi családja a

Szelestey-család, mely egészen a XVII. század végéig birtokolta. Legjelentősebb látnivalója az 1885-ből való romantikus stílusú Baich-kastély, és 13,5 ha-os, védett kertje. A Szelestei Arborétum hazánk talán leghangulatosabb, egyedülálló szép látványossága. Egyediségéhez hozzájárul fajgazdag és pártját ritkító évelőskertje is.

R u m

Széchenyi-kastély 43

A települést 1299-ben a Rummy-család kapta III. András királytól.

Későbbi birtokosa 1525 körül gróf Széchenyi Mária volt. A Rummy-család ősi várkastélyából alakult ki a jelenlegi kastélyépület.

Az eredetileg egyemeletes klasszicista épületet a Széchenyi-család építtette át. Jelenlegi arculata romantikus neogót. A műemléki védettségű Széchenyi-kastély (ma általános iskola és diákotthon) nyáron hazai és külföldi vendégek fogadására is alkalmas.

T a n a k a j d

A település Tana és Kajd egyesítésével jött létre.

Ambrózy Migazzi-kastély 44

Földesurai a Savtich- és Szegedi-családok voltak. Kastélya – az Ambrózy Migazzi-kastély – a malonyai és a jeli arborétumok alapítójáról, a település egykori lakójáról kapta nevét.

V a s a s s z o n y f a

Avar kori Múzeum 45

Az 1989-ben megnyílt kamaramúzeum az egykori Kis- és Nagyasszonyfai községek közötti legelőn feltárt avar kori temető anyagát mutatja be. Az ásásokat Miske Kálmán, Tompa Ferenc, Horváth Tibor Antal irányították. A vasasszonyfai temető jellegzetességeit tekintve a kisalföldi és a bécsi medencében feltárt avar temetőkkel szoros rokonságot mutat. A kiállításon az avar kori temetkezési szokásokon túl viseleti, használati tárgyak és fegyverek kerülnek bemutatásra.

Vasasszonyfa, Széchenyi u. 1.

Nyitva tartás: hétfőn 16.00–17.00

Belépő: nincs

Vasszécseny

46 Ó-Ebergényi-kastély

A település valószínűleg már a római korban lakott volt, a honfoglalás előtt szlávok lakhatták. A helység jól erősíthető volt, a Gyöngyös patak ágai lehetővé tették a komolyabb jelentőségű védelmet. Fő látnivalói kastélyai. A mai Ó-Ebergényi-kastély a Rákóczi-szabadságharc után épült, melynek helyén a XIV. században erődítmény állt. Az erődítések nyomai a parkban ma is kivehetők. A kastély mai, barokk formája a XVII-XVIII. században alakult ki.

47 Új-Ebergényi-kastély

Az Új-Ebergényi-kastély 1790-ben épült copf stílusban. A kastély egy hatalmas tájképi parkban áll. A II. világháború után rak-tárnak, lakóháznak, majd lóistállónak használták, 1981-ben bontási engedélyt adtak ki rá. A Vasi Kastélypark-programnak köszönhető hogy megmenekült. Jelenleg mindkét kastély szállodaként funkcionál.

Zsennye

48 Bezerédj-kastély

A Sorok-patak völgyét már a rómaiak is lakták, erről tanúskodnak az itt feltárt római villaépület maradványai. Legfőbb nevezetessége a szép és gondozott park közepén álló, középkori Bezerédj-kastély, amely ma alkotóházként működik. A kastélyt több ízben átépítették. A Rába mentén a XVIII. században a Sennyei-család kétszintes reneszánsz kastélyt építtetett, mely a mai kastély középső részét alkotja. 1780-ban Sennyei Antal barokk stílusban átalakította és 3 szintesre bővítette. 1829-ben Bezerédj György birtokába került, aki a kastélyt Tudor stílusban alakíttatta át, kőre angolkertert létesített. A Rába-parton magasodik az ország legidősebb és legnagyobb kocsányos tölgyfája, az ún. Ezeréves tölgy.

A szombathelyi kistérség Vas megye középső részén található. A Szombathelyt és 39 települést magában foglaló térség területe 646,36 km², a megye egészének 19,4%-a, az ország területének 0,7%-a. A térség lakosainak száma 2000-ben 114 550 fő. Így a megye legnagyobb, legjelentősebb területe mind területnagyság, mind gazdasági potenciál szempontjából.

A térség településhálózata sűrű, a központot – Szombathelyt – viszonylag nagyobb lélekszámú települések veszik körül. A fennmaradó települések közül 29-ben 1000 főnél kevesebben laknak, 16 falu lakóinak száma nem éri el az 500 főt. A térség idegenforgalmi adottságai kedvezőek, a természeti értékek mellett kiemelkednek az építészeti emlékek és a történelmi hagyományokban bővelkedő események. Majd minden faluban található műemlék templom, kápolna, melyek a XIII. századtól egészen a XIX. század közepéig terjedő időszak építészetének jellegzetességeit reprezentálják. A térség kiemelkedő vonzerői a kastélyok: 16 főúri nemesi család kastélyát találjuk meg a településeken, ami magában is kuriózum.

Mellettük, a természeti értékek között érdemes megemlíteni a kastélyok parkjait, kisebb arborétumokat, de szinte minden településnek megvannak a jellegzetes, említésre méltó fái, fasorai, idős növényei, melyek védelmet élveznek. Válogatásunk a Szombathelyről kiinduló túrák célpontjait, a látogatható nevezetességeket mutatja be a legfontosabb információk feltüntetésével. Egy-egy látnivaló esetében túl is lépünk a kistérség határain. Reméljük, hogy kiadványunk segítséget nyújt a rejtett értékek felfedezésében, Szombathely és tágabb környezete megismerésében.

Bízunk benne, hogy a kiadványban szereplő látnivalók megtekintése mellett megízleli térségünk gasztronómiai remekeit, a Vaskeresztesi szőlőhegy vörösborát, s kirándulása során belemókólt a Nyugat-Pannon táj hangulatába.

Szeretettel várjuk Szombathelyre és kistérségébe!

